

## Tanítási tervezet

Az óra időpontja: 2019.11.14. 14:10-14:55

Iskola, osztály: ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium, 7/C osztály

Iskola neve és címe: ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium, 1053 Budapest, Papnövelde utca 4-6.

Tanít: Szögi Balázs Szabolcs

Témakör megnevezése: Afrika, Ausztrália és a világtenger földrajza

Tanítási egység (téma) címe: **Afrika éghajlata II. – a szavanna**

Az óra (jellemző) típusa: Új ismereteket közlő óra

### 1. Tantervi követelmények

#### 1.1. A tanítási óra oktatási céljai:

- A szavanna éghajlat jellemzőinek megismerése
- Az éghajlat átmeneti jellegének felismerése, összekapcsolása az egyenlítői és a trópusi sivatagi éghajlattal
- Növény- és állatvilág megismerése
- A terület problémáinak megértése

#### 1.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai:

- Együttműködő készség fejlesztése
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése

#### 1.3. A tanítási óra nevelési céljai:

- Közösségi nevelés: csoportban való munkavégzés hatékonyságának növelése

#### 1.4. Oktatási követelmények:

##### a. Fogalmak:

- új fogalmak: erdős szavanna, ligetes szavanna, füves szavanna
- megerősítendő fogalmak: éghajlati diagram, szavanna éghajlat, Szudán, Kelet-afrikai-magasföld, Kongó-medence, laterit

##### b. Folyamatok:

- új folyamatok: túllegeltetés, elsivatagosodás
- megerősítendő folyamatok: a Szahara területének növekedése

##### c. Összefüggések:

- új összefüggések: átmenet az esőerdőtől a sivatagig
- megerősítendő összefüggések: a passzát szélrendszer vándorlása és a szavanna éghajlat, a felszálló légtömeg csapadékot hoz

##### d. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek:

- Túllegeltetés problémájának szemléltetése: körbe adok egy adag kekszet, amiből mindenki annyit vehet, amennyit szeretne, így valószínűleg elfogy, mielőtt mindenki vehetne belőle.

e. Fejlesztendő készségek, kompetenciaterületek:

- Hatékony nyelvi kommunikáció
- Információhasználati képesség
- Természettudományos kompetencia
- Kreatív alkotás, önkifejezés

f. Főbb tanulói tevékenységek:

- plakát készítése csoportmunkával

**2. Szemléltető és munkaeszközök**

- Számítógép, projektor, Mozabook képek, Oroszlánkirály részlet lejátszása, A3-as lapok, színes ceruzák, diagram adatok kiosztva a csoportoknak, táblajegyzet, kréta, tankönyv, csoportalakításhoz nyomtatott képek, keksz, tankönyv

**3. Felhasznált irodalom**

- Arday István – Dr. Makádi Mariann – Dr. Nagy Balázs – Szöllősy László: Földrajz 7. Tankönyv, Budapest, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, 2018
- Jónás Ilona – Dr. Kovács Lászlóné – Dr. Mészáros Rezsőné – Vízvári Albertné: Földrajz 7. A kontinensek földrajza

**4. Mellékletek jegyzéke**

- Feladat a csoportmunkához

### Az óra felépítése

| Idő | Az óra menete                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Didaktikai mozzanat              | Módszer                            | Munkaforma                           | Eszköz                                 |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|------------------------------------|--------------------------------------|----------------------------------------|
| 2'  | Köszönés, jelentések, óra témájának bejelentése                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | ráhangelés, érdeklődés-felkeltés |                                    |                                      |                                        |
| 3'  | Éghajlati diagram ismételése<br>A tanulók mondják az éghajlati diagramok részeit, én pedig annak alapján rajzolok fel egy mintát a táblára.<br>(hónapok bejelölése, hőmérsékleti beosztás (°C), csapadékmennyiség beosztás (mm), piros vonal - havi középhőmérsékletek, kék oszlopok – havi csapadékmennyiségek), helyszín, éves középhőmérséklet, éves csapadékmennyiség)                                                  | óra eleji ismételés              | szemléltetés                       | frontális osztálymunka               | tábla, kréta                           |
| 3'  | Egyenlítői éghajlat befejezése<br>Az előző órához kapcsolódóan még röviden beszélni kell az egyenlítői éghajlat növényzetéről, állatvilágáról és jellemző talajtípusáról. Ezeket PPT-n található képek segítségével szemléltetem is.                                                                                                                                                                                        | új ismeret közlése               | tanári kérdések, tanári elbeszélés | frontális osztálymunka               | PPT                                    |
| 5'  | Szavanna éghajlat rövid megbeszélése<br>Alapozó ismeretek átadása a csoportmunkához, tanári kérdések segítségével.<br>Kérdések:<br>Hol található Afrikában szavanna éghajlat?<br>Szudán, Kelet-afrikai-magasföld<br>Tanulók rávezetése arra, hogy sivatag és esőerdő fogja közre a szavanna éghajlat területeit.<br>Ebből adódóan milyen a hőmérséklete és mi jellemzi a csapadékot?<br>Meleg, sivatag felé haladva csökken | új ismeret közlése               | tanári kérdések, tanári elbeszélés | frontális osztálymunka               | Mozabook 24. oldal térképábra          |
| 3'  | Növényvilág szemléltetése tankönyvi ábra segítségével<br>Előzetes teendő: egy tál keksz körbeadása az osztályban, pontosan annyi darab keksszel, ahány tanuló van a teremben.<br>A tanulók megnézik a tankönyvi ábrát, majd rákérdezek, hogy mit látnak rajta.<br>Erdős szavanna, ligetes szavanna, füves szavanna fogalmának tisztázása.<br>Kérdés: mivel állhat összefüggésben?<br>Csapadékkal.<br>Talaj: laterit         | új ismeret közlése               | tanulói kiselőadás, megbeszélés    | egyéni munka, frontális osztálymunka | TK 35. oldal, keksz, tál, tábla, kréta |
| 5'  | Állatvilág szemléltetése meserészlettel<br>Levetíték egy két perces részletet az Oroszlánkirályból (Az élet az úr c. mesebetétdal). A diákoknak meg kell figyelni milyen állatokat látnak a képernyőn. A meserészlet lejátszása után a tanulók állatokat sorolnak fel, majd PPT-n szereplő képekkel alátámasztom.                                                                                                           | új ismeret közlése               | szemléltetés, megbeszélés          | egyéni munka, frontális osztálymunka | *<br>PPT, számítógép, kivetítő         |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                     |                                            |                        |                                                           |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------|-----------------------------------------------------------|
| 2'  | Túllegeltetés kekszek segítségével<br>A teremben körbeért a tál keksz, ami valószínűleg menet közben elfogyott. Itt elmondom, hogy hasonlóan képzeljék el a túllegeltetést is: túl sok emberre jut túl kevés erőforrás, a helyiek pedig sok esetben nem ismerik fel a táj korlátait.                                                                                                                                                                                  | új ismeret közlése, elvonatkoztatás | szemléltetés                               | frontális osztálymunka | tál, keksz                                                |
| 2'  | Csoportalakítás:<br>A tanulóknak véletlenszerűen kiosztok számokat. A közös képekkel rendelkező tanulók szerepelnek majd egy-egy csoportban.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | ráhangolás                          |                                            |                        | A3 lapok, színes ceruzák, grafit ceruzák, diagram adatsor |
| 15' | Plakátok készítése<br>A csoportok kapnak egy-egy A3-as lapot, melyekre rajzos plakátot kell készíteniük, amely összefoglalja az órán elhangzott ismereteket.<br>Aminek rá kell kerülni:<br>- kontúrvonalas térkép Afrikáról, amin beszínezzik az átmeneti övet és megnevezik az érintett tájakat<br>- éghajlati diagram megszerkesztése kapott adatok alapján<br>- hőmérséklet, csapadék, évszakok<br>- talaj<br>- állatvilág<br>- növényzet<br>- a terület problémái | rögzítés                            | szemléltetés, rendszerezés, plakátkészítés | csoportmunka           | A3 lapok, ceruzák, színes ceruzák, feladatlapok           |
| 5'  | Plakátok ellenőrzése<br>A csoportok kiviszik a plakátokat a terem elejébe és az osztály felé mutatják. Egy önkéntes csoport bemutatja a plakátját, a többi kiegészíti. Amennyiben kevés idő marad, a produktumokat beszédem és következő óra elején ismétléshez felhasználom.                                                                                                                                                                                         | ellenőrzés-értékelés                | tanulói kiselőadás                         | tanulói alkalmazás     | elkészített plakátok                                      |
| 2'  | +1<br>Képek kivetítése, melyek az egyenlítői éghajlatra vagy a szavannára jellemzők. A tanulóknak kézfenn tartással kell szavazniuk, hogy hova sorolnák be azokat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                     | játék                                      |                        | számítógép, projektor, PPT                                |

\*<https://www.youtube.com/watch?v=EWIvJ7UOXHw>

Feladat a csoportmunkához:

### Plakát a szavanna éghajlatról

Foglaljátok össze ismereteiteket a szavanna éghajlatról egy plakát készítésével!

.Szerepeljen rajta:

- az éghajlat területének elhelyezése a térképen
- megrajzolt éghajlati diagram, a lap alján található adatsor segítségével
- az éghajlatra jellemző hőmérséklet, csapadék és évszakok
- jellemző talaj
- állatvilág és növényzet
- a területhez kapcsolódó problémák.

A feladathoz használhattok tollakat, grafit- és színesceruzákat, a lapra írhattok és rajzolhattok is.

Jó munkát kívánok!

Ougadougou:

|                     | Jan. | Febr. | Márc. | Ápr. | Máj. | Jún. | Júl. | Aug. | Szept. | Okt. | Nov. | Dec. |
|---------------------|------|-------|-------|------|------|------|------|------|--------|------|------|------|
| Hőmérséklet<br>(°C) | 33   | 36    | 38    | 39   | 38   | 35   | 32   | 31   | 32     | 35   | 36   | 34   |
| Csapadék<br>(mm)    | 23   | 18    | 14    | 22   | 50   | 79   | 166  | 214  | 160    | 72   | 44   | 31   |